

**ELEKTRONISK TIDSKRIFT
FÖR KONFERENSEN
MUSIK & SAMHÄLLE**

**M&S
STE**

NR. 4 : 2018

M&STE: elektronisk tidskrift för konferensen Musik & samhälle Nr 4,
2018

ISSN: 2002-4622

Redaktion: Mikael Askander och Johan A. Lundin

Kontakt: Mikael.Askander@kultur.lu.se och Johan.Lundin@mah.se

Hemsida: <http://www.kultur.lu.se/forskning/konferenser/musik-och-samhalle-v-musik-och-politik/>

Omslag: Julius Lundin

”Musik & samhälle” finns också på Facebook:

<https://www.facebook.com/Musik-och-samh%C3%A4lle-1529924297269488/?fref=ts>

Konferensen Musik och samhälle är ett samarbete mellan ABF och Lunds universitet, Institutionen för kulturvetenskaper.

Innehåll

”Livet är en festival” – Redaktörerna har ordet.... 3

Jonas Bjälesjö: The Swedish Music-Festival Scene.... 5

Henrik Brissman: Tradition och förnyelse

– Korröfestivalen i förändring med samtiden.... 18

Claire M. Anderson: Americana in the Swedish Countryside

– The Purpose and Function of Bluegrass Festivals in Sweden.... 30

Johan Söderman: Countryfestival och musikalisk gentrifiering

– Recension av doktorsavhandlingen *Folkelige og distingverte fellesskap.*

Gentrifisering av countrykultur i Norge – en festivalstudie av Stian

Vestby.... 40

Författarpresentationer.... 45

”Livet är en festival”

Redaktörerna har ordet

Kära läsare! Varmt välkomna till ett nytt nummer av tidskriften *M&STE* - organ för konferensen Musik & Samhälle som arrangeras i samarbete mellan Institutionen för kulturvetenskaper vid Lunds universitet och ABF. De återkommande konferenserna har utvecklats till en viktig mötesplats. Här träffas folk från hela landet; forskare från universitet och högskolor, folkbildare från studieförbund och folkhögskolor, föreningsaktiva, folk som arbetar med massmedia; i musikbranschen och dess organisationer, samt kommunala, regionala och statliga aktörer. Här kan man utbyta erfarenheter, diskutera och inte minst knyta kontakter. Genom tidskriften *M&STE* vill vi tillgängliggöra en del av det som avhandlas på konferensen för en större publik, men också öppna upp för att synliggöra annat som är av intresse inom området.

I det här numret bjuder vi er på festival. Forskning om festivaler är ett växande akademiskt område. Och för alla musikälskare är mötet med band och artister live något av det mest värdefulla i ens musikliv. Artister själva påpekar också ofta hur viktigt det är att möta publiken. På just festivaler, musikfestivaler specifikt, sker detta i förhöjd form, då en mängd artister och musiker samlas och spelar, inför mängder av åskådare och åhörare som på olika sätt aktiverar sig och deltar i evenemangen.

Så detta nummer av *M&STE* har formats till ett temanummer om festivaler. Först ut är Jonas Bjälesjö, som redogör för festivalforskning som akademiskt område, och diskuterar, bland annat utifrån historiserande perspektiv, svenska musikfestivaler under perioden 1980 till idag. Här tydliggörs musikfestivalernas roll och de nätverk som varit avgörande för det som kallats ”det svenska musikundret”.

Henrik Brissman är idéhistoriker, men också musikälskare och verksam som musiker. I artikeln ”Tradition och förnyelse - Korröfestivalen i förändring med samtiden” tecknar han ett inkännande

porträtt av folkmusikfestivalen i småländska Korrö. Brissman har genom åren själv bevistat festivalen vid en mängd tillfällen, och för i sin artikel såväl musikhistoriska som idéhistoriskt präglade resonemang om Korröfestivalens anda och utveckling.

I sin artikel om "americana" tar Claire M. Anderson ett grepp om fenomenet bluegrassfestivaler i Sverige. Andersson kan visa att dessa, till skillnad från sina amerikanska kommersialiserade motsvarigheter, fungerar som ett sätt att demokratisera den musikaliska kunskapsbasen. Genom att olika musiker jammar och gör musik tillsammans skapas en hållbar musikalisk gemenskap.

Johan Söderman har främst forskat om hiphop, lärande och samtida ungdomskulturer. I detta nummer av *M&STE* ger han sig emellertid i kast med en annan musikgenre: country. Här recenserar han en nyutkommen norsk doktorsavhandling om countryfestivaler som fenomen, med utgångspunkt i det norska musiklivet.

*

PS. Notera och boka in redan nu: År 2018:s upplaga av konferensen Musik & samhälle äger rum den 18-19 oktober, på LUX vid Lunds universitet. Temat i år är Musik och hälsa. Håll utkik framöver för mer detaljerad information. DS.

*Johan A. Lundin
Mikael Askander*

Tradition och förnyelse

Korröfestivalen i förändring med samtiden¹

Henrik Brissman

Sveriges största folkmusikfestival, Korrö folkmusikfestival, utanför Tingsryd i sydöstra Småland, har gått av stapeln varje år sedan 1985. Festivalen var dock ingen festival i dagens bemärkelse från starten, utan började som en ganska intim och blygsam bordunstämma, där deltagarna inte var fler första året än att arrangörerna kunde laga mat åt dem allesammans. Bordunmusiken framförs på borduninstrument som till exempel säckpipa, vevlira eller mungiga, där en specifik grundton, bordunton, utgör klangbilden på musikstycket. Under samma period som Korrö bordunstämma etablerades existerade även en annan, mer känd, bordunstämma i Nyköping, som dock lades ned ett par år senare. I skiftet mellan 1980- och 90-tal förändrades och utvecklades den svenska folkmusiken, däribland bordungenren, där traditionsbevararna fortsatte med att samla och spela äldre folkmusik, medan de lite yngre valde att förnya musiken i klang med mer moderna tongångar från exempelvis rockmusiken. Grupper såsom Hedningarna och Garmarna stod för denna förnyelse med stora framgångar både nationellt och internationellt. I början av 1990-talet valde arrangörerna bakom Korröfestivalen, i huvudsak olika medlemmar av den småländska folkmusikgruppen Sågskära, att följa den nya utvecklingen och bredda stämman till nya folkmusikaliska genrer och med förnyring i sikte. Ett särskilt ungdomsmusikläger etablerades veckan innan festivalen, där unga folkmusiker kunde samlas och repetera in låtar, som sedan framfördes under en särskild programpunkt under helgens festival. Under 1990-talet och första decenniet av 2000-talet blev Korrö folkmusikfestival Sveriges största i genren, särskilt sedan folkmusikfestivalen i Falun tvingades lägga

¹ I hög grad baseras texten på författarens egna erfarenheter och upplevelser som deltagare i 14 festivaler på Korrö.

ned 1999. Under 2000-talet breddades även publiken, vilken i större utsträckning än tidigare besökte festivalen för vissa specifika folkmusikaliska akter så som Ale Möller Band, Väsen eller Johan Hedin & Esbjörn Hazelius. Tonvikten på festivalen har alltid legat på svensk och nordisk folkmusik, men består sedan flera år även av olika internationella akter från till exempel Brittiska öarna, östra Europa eller USA. Festivalen lockar även en internationell publik som återkommer varje år. För folkmusikintresserade framstår Korrö Folkmusikfestival som ett måste varje sommar i slutet av juli. Det som gör Korröfestivalen speciell är den atmosfär som skapas genom att festivalen är förlagd i den gamla hantverksbyn Korrö, som innehåller bland annat en klassisk loge, såg, och hantverksbodas. I byn återfinns även en restaurang, ett vandrarhem och en handelsbod. I hjärtat av själva hantverksbyn ringlar Lyckebyån och byn är omgiven av skog och ängar, ett mycket naturskönt område. Särskilt när mörkret har lagt sig, och man kan höra fiolmusiken i området, skapas en mycket gemytlig och suggestiv stämning. Den som en gång har besökt Korröfestivalen återkommer mer än gärna, vare sig man är aktiv som musiker, dansare eller ej.

Korröfestivalen som fenomen

En central faktor bakom festivalens framgångar är att dess organisation valt att förnya och utöka i den takt som varit lämplig. Dess publik har växt organiskt, utan några snabba språng, och festivalledningen har varit lyhörd för olika utvecklingslinjer inom folkmusiken och för nya artister, både nationellt och internationellt. Samtidigt har festivalen aldrig tummat på sitt ursprung, och tonvikten ligger fortfarande på den svenska och nordiska folkmusiken. Genom att Korröfestivalen omvandlats från en bordunstämma till en festival har dess publik förändrats och breddats. Existerande spelmansstämmor som exempelvis Ransäter eller Bingsjö har sitt fokus på det egna spelandet, det vill säga att spelmän- och kvinnor över hela landet, eller åtminstone, hela regionen, samlas under ett par dagar för att utöva musik och dansa tillsammans. Även

spelmansstämmorna kan i och för sig numera innehålla mer renodlade konserter med kända namn.

I och med att festivalen har breddats och publiken utökats genom åren finns det skäl att tala om olika faktorer till varför den enskilde besökaren beivrar folkmusikfestivalen i Korrö. I detta sammanhang använder jag mig av begreppen "insider" och "outsider", som Linda Wilks och Bernadette Quinn för ett resonemang om i sin artikel "Linking social capital, cultural capital and heterotopia at the folk festival".² Wilks och Quinn har genomfört intervjuer med festivalbesökare utifrån Sidmouth Folk Festival i södra England och the Feakle Traditional Music Festival på västra Irland utifrån bland annat dessa begrepp. Besökare, utanför de regioner som festivalerna äger rum, vittnar om att de efter ett antal besök blir bekanta med de lokala invånarna, och även om de inte tillhör lokalbefolkningen betraktar de inte sig själva längre som "outsiders".³ Quinn och Wilks applicerar även begreppen "bridging" (brobyggande) och "bonding" (knyta vänskapsband) på strategier som festivalbesökare kan bruka under en festival.⁴ Knyta vänskapsband innebär att inom ett socialt nätverk förekommer inåtblickande, underbyggande eller förstärkande av exkluderande identiteter samt gynnande av enhetlighet, homogenitet. Brobyggande innebär å andra sidan utåtblickande, verkande för förbindelser mellan olika individer. Under en festival kan såväl brobyggande (inkluderande) som knytande av vänskapsband (exkluderande) förekomma. Balansgången eller tyngdpunkten mellan brobyggande och knytande av vänskapsband varierar beroende på vilken festival vi analyserar, och i fallet Korrö finns det skäl för oss att nu fördjupa oss utifrån ovan nämnda begrepp.

Korröfestivalen består av en rad olika aktiviteter såsom konserter, workshops, visstuga, dans och barnaktiviteter. Dessutom finns det gott om olika former av matservering, kaffe, försäljning av kläder, smycken, folkmusikinstrument, dansskor samt hantverksboden med utställning och

² Bernadette Quinn & Linda Wilks (2016), "Linking social capital, cultural capital and heterotopia at the folk festival", *Journal of Comparative Research in Anthropology and Sociology*, Volume 7, Number 1, Summer 2016, s. 23-39.

³ *Ibid.*, s. 33f.

⁴ *Ibid.*, s. 27.

försäljning av olika typer av hantverk. En del år har det även förekommit meditation och massage i olika tält. Tingsryds kommun har ett informationstält, folkmusik-branschen har ett tält med försäljning av CD-skivor och noter m.m. Det finns även gott om tillfällen och plats för andra folkmusikfestivaler och arrangemang att affischera under festivalen.

Även om många besökare nöjer sig med att lyssna på konserter, dansa och njuta av folkvimlet har festivalen en inkluderande karaktär för den som så önskar. Den brobyggande karaktären präglar till exempel olika workshops som arrangeras under festivalen, såsom i instrumentering, folklig sång eller medeltida balladdans. Den flitigast förekommande workshoppen måste ändå sägas vara i folkdans, såsom polska, schottis eller vals. Den som känner sig osäker eller ringrostig på hur stegen skall tas har gott om möjligheter att öva sig med en känd eller okänd partner under en workshop. Denna workshops hålls dagtid, vilket innebär att dansstegen kan inövas inför kvällens och nattens många danstillfällen på olika dansbanor. Folkmusiken brukar ofta beskrivas som någon form av bruksmusik, vilket betyder att den musik som framförs i regel skall kunna dansas till, att musiken framförs till dans. De artister/grupper som tidigare under dagen/kvällen hållit en konsert dyker ofta senare upp på kvällen/natten och spelar till dans, vilket nog är ganska unikt för folkmusiken som musikalisk genre. Denna företeelse skapar därmed en intimare relation mellan musiker och festivalbesökare/dansare, och den känslan präglar i hög grad även festivalen i övrigt, ett slags intimitet som nog i hög grad är unik även den för folkmusiken.

Den workshop som hålls i folklig sång lämpar sig väl för den som föredrar att sjunga, men som kanske inte nödvändigtvis trakterar ett instrument. De sånger som framförs finns ofta i ett slags kollektivt medvetande som med glädje kan tas fram vid behov. Workshoppen i medeltida balladdans brukar utgöra ett stående inslag i programmet, som fungerar som ett gemensamhetsskapande moment, ett mer kollektivt moment som inte kräver några förkunskaper. Ungdomslägret, som nämnts ovan, föregår själva festivalhelgen och ger ungdomar mellan 15 och 25 år en möjlighet att förkovra sig i folkmusikalisk instrumentering och lära sig nya låtar som kan inövas tillsammans, och som även kan ligga till grund

för det gemensamma framträdandet under festivalhelgen. De flesta unga musikanterna går eller har gått olika folkmusikaliska utbildningar vid musikhögskolor eller folkhögskolor, och känner delvis varandra sedan tidigare. Vid dessa utbildningar uppstår ofta olika musikaliska konstellationer som mer eller mindre kan permanentas i fasta grupper som utvecklar en gemensam repertoar efterhand. Ungdomslägret utgör en mycket viktig del av Korröfestivalen, helt i linje med den ungdomsprofil som arrangörerna strävar efter. Dessutom utgör ungdomslägret i förlängningen en garanti för att den svenska folkmusiken som sådan traderas genom nya generationer. Ett påtagligt inslag utgör just ungdomar på denna festival, vare sig de har deltagit i ungdomslägret eller ej. Folkmusiken fick en renässans bland yngre lyssnare under 1990-talet i och med den nya folkrockvågen genom Hedningarna, Garmarna, Hoven Droven med flera, vilket innebar att ungdomar började spela själva och även upptäcka den äldre låtskatten. Under de festivaler som ägt rum i Korrö under 2000- och 2010-talet, har andelen yngre deltagare/besökare varit påtagligt, vilket skänker festivalen en viss fräschör.

Inkluderande och exkluderande

Huruvida en enskild besökare/deltagare kan uppleva att denne är en insider eller outsider, om denne kan sägas utgöra en del av ett brobyggande eller ett knytande av vänskapsband kan variera beroende på i vilken roll som besökaren/deltagaren intar under festivalen. Vad en besökare främst gör är att besöka festivalen, det vill säga lyssna på konserter, dansa några danser på dansbanan och i övrigt ströva omkring i festivalvimmel. Deltagaren, däremot, deltar i olika workshops, kanske bevisar festivalen som utövare av folkmusik i någon form och i någon konstellation, och ägnar sig i stor utsträckning åt så kallat buskspel, en annan term för spontant jammande i gröngräset eller på annan plats inom festivalområdet. Det är ingen överdrift att påstå att buskspelet utgör Korröfestivalens själ, eller själen för vilken folkmusikfestival eller spelmansstämma som helst. I buskspelet ryms såväl en vänskapsknytande aspekt som en brobyggande. Inte så sällan samlas spelmän- och

kvinnor från respektive hemort eller region för att buskspela, och buskspelet lockar ofta andra besökare att lyssna en stund eller till och med stämma in i den aktuella låten. Även om buskspelet har en inkluderande, brobyggande karaktär krävs i praktiken en viss standard eller erfarenhet för att kunna delta i det till synes spontana musicerandet, då många musiker är både välutbildade och erfarna, i flera fall från ganska ung ålder. Ett återkommande inslag under festivalen är "allspel", vilket innebär att de som vill kan ta del av ett antal låtar på festivalens hemsida i förväg, öva in dem och sedan framföra dem tillsammans med andra medmusikanter vid en viss tidpunkt. Även om låtarna finns tillgängliga i notform i förväg, framförs folkmusik i regel utan notblad, till skillnad från den klassiska musiken. Folkmusikens karaktär är just det "folkliga", där låtar traderas från spelman till spelman genom ett gott musikaliskt minne. Folkmusiken har i regel inte inlärts via utbildningar på olika nivåer utan är i huvudsak autodidaktens musikaliska genre under relativt enkla former. Folkmusiklåtar har i och för sig inte så sällan nedtecknats av olika spelmän och andra entusiaster, vilket varit till stor nytta för senare generationer som kunnat ta del av denna musikaliska skatt i akt och mening att åter kunna framföra dem. Det finns gott om nedtecknade låtar baserade på bland annat enskilda spelmän eller landskap, vilka är till försäljning under festivalen eller tillgängliga på bibliotek. Men när låten väl inövats framförs den i regel utan stöd av noter.

Huruvida besökaren känner sig inkluderad eller ej kan i hög grad bero på om denne redan ingår i någon form av folkmusikutövande kollektiv på hemorten, om man känner andra utövare sedan tidigare som själva bevistar festivalen, och om man därmed på ett självklart sätt kan sägas ingå i en grupp som på ett relativt enkelt sätt "inkluderas" i festivalen. Det kan krävas en viss "förförståelse" inom folkmusikvärlden för att känna sig "inkluderad", vilket fallet ju är även inom andra grupper.

Heterotopi och utopi

Hur en festival skall förstås, varför den äger rum och vilka aktiviteter och handlingar som pågår kan fångas genom begreppet "heterotopia".

Begreppet förknippas ofta med den franske idéhistorikern Michel Foucault, men fångas kanske tydligast genom A. Saldanha, som kontrasterar heterotopin mot utopin, där heterotopin är situerad på en reellt existerande plats i befintlig tid, där olika former av samhällsordningar och platser vid olika tidpunkter introduceras, medan utopin enligt denna beskrivning utgörs av en skrivbordsprodukt, en drömvärld utan konnotationer till specifika tidpunkter och platser. K. Hetherington ger vidare en bestämning åt heterotopin, där en alternativ social ordning genomförs på en specifik plats, en alternativ ordning som kontrasteras mot den allmänna rådande ordningen i samhället i övrigt.⁵ Frågan är om Korröfestivalen kan sägas vara en heterotopi i Saldanhas eller Hetheringtons betydelse, eller om det finns heterotopiska inslag?

Frågan kan besvaras med en motfråga, där jag hellre vill lansera begreppet utopiska praktiker, som påminner om heterotopi i främst Hetheringtons betydelse. Utopiforskaren Lucy Sargisson lyfter fram "avsiktliga kommuniteter" (intentional communities) som exempel på utopiska praktiker (practical utopianism), där boendeexperiment med avsikt att förbättra "här och nu" figurerar. De gröna eller ekologiska kommuniteterna uppfyller, enligt Sargisson, kriterierna för vad som kan definieras som "praktiska utopier". De kännetecknas av kritik och kreativitet, de utgör praktiska svar på missnöjes känslor med det rådande, de artikulerar ett begär och en längtan efter alternativ vilket kommunitetens medlemmar försöker förverkliga. De bedriver utbildning, deltar i kampanjer, nätverk och program, de förmedlar kunskap om praktisk ekologi, kommunitetsbyggande, konfliktlösning och hållbart levande. Kommuniteterna kan vara prefigurativa, det vill säga de verkar enligt de ideal som de vill se förverkligade. De är inte heller statiska utan de förändras genom medlemsbyten och prövning mot verkligheten. Slutligen kan de erbjuda en medvetandeförändring och platser att förverkliga de utopiska ambitionerna.⁶ Ett snarlikt begrepp till "praktiska utopier" utgör "vardagsutopier" (everyday utopias) som

⁵ A. Saldanha, (2008), *Heterotopia and Structuralism, Environment and Planning A*, 40 (9), s. 2080-2096, Hetherington, K. (1997), *The Badlands of Modernity: Heterotopia and Social Ordering*, Abingdon: Routledge.

⁶ Lucy, Sargisson, (2012) *Utopianism in the Twenty-First Century*, Palgrave MacMillan, s. 130, 144f.

Davina Cooper lanserar. Enligt Cooper fungerar denna typ av utopier som exempel på den förändring som dess företrädare önskar se uppfyllas. Genom att bygga och utforma nya former av social och politisk verksamhet försöker utopiska kommuniteter förverkliga utopin snarare än att försöka påverka etablerade samhällsinstitutioner eller bryta dominerande sociala strukturer. Avsikten med dessa utopiska kommuniteter är att skapa mer jämlika, demokratiska och emancipatoriska livsformer, i likhet med Ernst Blochs definition av ”konkreta utopier”, det vill säga utopier som är möjliga att uppnå inom en möjlig framtid. Dagens utopiforskning är dessutom mer inriktad mot utopier som ett etos eller komplex process, där framgångar och misslyckanden är lika centrala snarare än utopier som blåkopior på hur en potentiell framtid skulle kunna gestalta sig.⁷

Om vi utgår från begreppet ”utopiska praktiker” bör vi ställa oss frågan om Korröfestivalen innehåller moment som kan likställas med dessa. Korröfestivalen har inslag av utopiska praktiker, då deltagarna under tre dagar tillsammans kan utöva folkmusik i form av buskspel, sång, dans och känna gemenskap. Under festivalen försvinner omvärlden, och det finns gott om möjligheter att inom festivalområdet hägn i en naturskön och harmonisk miljö ägna sig åt musik, sång och dans, att gemensamt försöka skapa ett folkmusikaliskt ”paradis” eller ”utopi”, där samtliga deltagare (som så önskar) kan fördjupa sig i den skatt som folkmusiken innebär. Vi kan tala om en ”platsens utopi”, det vill säga ett begränsat område där en viss aktivitet pågår med ett specifikt syfte under en begränsad period, vilket i hög utsträckning påminner om begreppet heterotopi i Saldanhas och Hetheringtons mening. När Korröfestivalen väl har avslutats återstår förvisso den natursköna miljön med logen, kvarnen, sågen och restaurangen, men det är svårt att föreställa sig att tusentals entusiaster av folkmusik tidigare har samlats och utövat folkmusik- och dans. Om man inte vet om att Korröfestivalen äger rum sista helgen i juli varje år på denna plats går det inte heller att gissa sig till att platsen i sig skulle kunna härbärgera en sådan festival. Magin ligger i

⁷ Davina Cooper, (2014), *Everyday Utopias: The Conceptual Life of Promising Spaces*, Duke University Press, Durham & London, s. 2ff.

den helg när festivalen pågår, även om Korrö i sig är värt ett besök under andra dagar när det inte förekommer någon festival.

Folkmusiken och dess utveckling under senare decennier

När folkmusiken fick en renässans i Sverige under 1970-talet var det ett resultat av att en ny, ung generation tog sig an denna kanske lite nedvärderade och museala musikgenre, gav den ett förnyat klangmässigt uttryck samt förenades med andra musikaliska former som jazz och rockmusik. Dessutom såg de nya spelmännen (och kvinnorna) lite annorlunda ut än de traditionella med spelmansdräkter, snarare handlade det om näbbstövlar, kaftanrockar, jeans och skägg. De inkluderades i viss utsträckning inom den svenska musikkörelsen under perioden, eller "proggen". Grupper som Skäggmanslaget, Kebnekajse, Arbete och Fritid samt Flåsket brinner gick i spetsen för denna utveckling, vilket lockade en ny publik samtidigt som folkmusiken som sådan genomgick en spännande utveckling. En grupp som Folk och rackare grävde dessutom i arkiven för att upptäcka äldre folkmusikaliska alster, vilka spelades in på skiva och framfördes på scen. Folkmusiken och de nya artisterna fick dessutom ett brett medialt genomslag i TV och radio, vilket underlättade den nya folkmusikens spridning. En viktig aspekt på folkmusikens renässans under 1970-talet var även den antikommersiella. Om rockmusiken av vissa uppfattades som alltmer kommersiell och avståndstagande från en slags ursprunglig radikal och samhällskritisk utgångspunkt hade folkmusiken fortfarande en aura över sig av folklighet, äkthet, gemensamhetskapande och så vidare, samtidigt som uppfattningen att den egna svensk-språkiga kulturen rymde låtskatter, traditioner, berättelser som kanske hade glömts bort eller nedvärderats av eliten, och så vidare. Däremot kan knappast några främlingsfientliga tongångar skönjas i och med återupptäckten av de egna musikaliska och folkliga traditionerna, intresset för till exempel musikaliska och andra konstnärliga uttryck från till exempel Afrika, Asien och Latinamerika existerade samtidigt. Snarare skall det förnyade intresset för svensk folkmusik delvis ses som en kontrastering mot vad som uppfattades som kommersiellt och amerikanskt inom främst rockmusiken. Under senare år har det

uppstått en debatt och diskussion kring det "svenska" i den svenska folkmusiken, och vad det "svenska" i så fall skulle representera och huruvida det "svenska" är inkluderande eller exkluderande. Representanter för Sverigedemokraterna har velat lyfta fram folkmusiken som en del av den svenska kulturarvspolitiken, särskilt om den kläs med traditionella folkdräkter. Denna form av historiebruk har dock stött på patrull från folkmusikvärlden, till exempel genom den samhällsengagerade folkmusikern Sarah Parkman.⁸ Frågan har diskuterats i pressen, och det torde vara svårt att finna stöd för en snävare definition av svensk folkmusik eller ett mer exkluderande förhållningssätt till folkmusik inom folkmusikkretsar generellt.⁹ Men diskussionen i sig visar tydligt på hur folkmusiken kan brukas som ett ideologiskt vapen för olika syften, för ett mångkulturellt samhälle eller ett mer exkluderande sådant.

En annan intressant notering som bör göras är att folkmusiken under 2000-talet har professionaliserats. Folkmusiken som sådan har historiskt traderats genom att en enskild spelman har visat andra spelmän nya och gamla polskor, schottis, valser m.m. hur de skall spelas. Dessa har i sin tur fört vidare denna låttradition till nya generationer av spelmän, och så vidare. Så småningom har olika former av utbildningar skapats för folkmusik, men i huvudsak har folkmusikerna varit självlärda för att senare fungera som inofficiella lärare inom genren. Därmed har även olika former av folkmusikgrupper uppstått, vilka så småningom har spelat in skivor och genomfört konserter och turnéer. Men med 2000-talets intåg har folkmusiken fått en mer självklar roll inom utbildningsväsendet i och med etablerandet av olika utbildningar på musikhögskolor och folkhögskolor. För den som vill förkovra sig som folkmusiker finns idag en rad olika utbildningsformer, särskilt för en yngre generation av utövare. Därmed har folkmusiken som genre professionaliserats genom

⁸ Adrian Hörnquist: *Sara Parkman – Fioler, hucklen och aktivism*,

<https://www.svenskfolkmusik.com/intervjuer/sara-parkman-fioler-hucklen-och-aktivism/>, 2017-11-13.

⁹ Martin Aagård: *Äntligen ett bra förslag från SD*, <https://www.aftonbladet.se/kultur/artikel23133999.ab>, 2017-11-13.

Har SD rätt om svensk folkmusik? (osignerad), <https://www.svd.se/har-sd-ratt-om-svensk-folkmusik>, 2017-11-13

Berit Nygård: *SD vill satsa på "svensk kultur" i förorterna*,

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=478&artikel=6468932>, 2017-11-13.

utbildningsetableringen, och därmed har de unga utövarna blivit mer ”professionella” på sina instrument, mer professionella som musiker.¹⁰ Folkmusiken som sådan har ofta betraktats som ”folkets musik”, vilket bland annat har inneburit att relationen och kontakten mellan mer erfarna yrkesutövare av musiker och ”amatörer” varit tämligen tät och nära, både praktiskt och rent fysiskt på festivaler och spelmansstämmor. Utvecklingen av allt fler professionella artister och grupper inom genren kan möjligen äventyra en sådan intimitet, och i praktiken göra avståndet mellan yrkesutövare och de mindre erfarna och skickliga musikerna större. Men utvecklingen måste å andra sidan inte med nödvändighet gå åt det hållet. Traditionens makt är stor som bekant.

¹⁰ Owe Ronström: *Spelman, folkmusik, artist – traditionsmusikens förändrade marknader och villkor*, <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:460551/FULLTEXT01.pdf>, 2017-11-13.

Litteratur

- Aagård, Martin: *Äntligen ett bra förslag från SD*, på:
<https://www.aftonbladet.se/kultur/article23133999.ab>, 2017-11-13
- Cooper, Davina (2014): *Everyday Utopias: The Conceptual Life of Promising Spaces*, Duke University Press, Durham & London
- Har SD rätt om svensk folkmusik?* (osignerad),
<https://www.svd.se/har-sd-ratt-om-svensk-folkmusik>, 2017-11-13
- Hetherington, Kevin (1997): *The Badlands of Modernity: Heterotopia and Social Ordering*, Abingdon: Routledge
- Hörnquist, Adrian: *Sara Parkman – Fioler, hucklen och aktivism*, på:
<https://www.svenskfolkmusik.com/intervjuer/sara-parkman-fioler-hucklen-och-aktivism/>, 2017-11-13
- Nygård, Berit: *SD vill satsa på "svensk kultur" i förorterna*, på:
<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=478&artikel=6468932>, 2017-11-13
- Quinn, Bernadette Quinn & Linda Wilks (2016): "Linking social capital, cultural capital and heterotopia at the folk festival", *Journal of Comparative Research in Anthropology and Sociology*, Volume 7, Number 1, Summer 2016
- Ronström, Owe: *Spelman, folkmusik, artist – traditionsmusikens förändrade marknader och villkor*, på:
<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:460551/FULLTEXT01.pdf>
- Saldanha, Arun (2008): *Heterotopia and Structuralism, Environment and Planning A*, 40 (9)
- Sargisson, Lucy (2012): *Utopianism in the Twenty-First Century*, Palgrave MacMillan

Författare i detta nummer

Claire M. Anderson Claire M. Anderson is a PhD candidate in ethnomusicology from the University of Washington in Seattle, USA. Her work explores the ways in which nationalist symbols and imagery are used outside of their country of origin to create music communities. Currently, she is conducting ethnographic fieldwork with the bluegrass, old time, and country music scenes in Sweden. Previously, she worked very closely with the Swedish-American community in Seattle as a part of their heritage choir and social club. Her dissertation will explore how these communities use borrowed imagery to create a localized communal space that steps outside the cultural mainstream.

Jonas Bjälesjö holds a PhD, and is the Head of the Music & Event Management Program and lecturer at the Linnaeus University School of Business & Economics, Kalmar & Hultsfred, Sweden. He teaches the subjects Music & Event Management with focus on cultural and social aspects of music and music industry. He has been a guest teacher and mentor at universities in the US, Germany, Finland and Norway. Bjälesjö's research is focused around popular music, youth culture, music festivals, local music life and music tourism with focus on the festival phenomena and the landscape of Scandinavian music festivals. His doctoral thesis *Rock'n'roll i Hultsfred - ungdomar, festival och lokal gemenskap* was published in 2013. He is also in the board of the *Swedish Rockarchives*. Currently Bjälesjö is involved in a research project outlined as "Efter Hultsfred - kulturella entreprenörer i spåren efter festivalen/After Hultsfred - cultural entrepreneurs in the aftermath of the festival". The project is funded by The Kamprad Family Foundation for Entrepreneurship, Research & Charity. For contact, use this e-mail address: jonas.bjalesjo@lnu.se.

Henrik Brissman är idé- och lärdomshistoriker vid Institutionen för kulturvetenskaper, Lunds universitet. Hans avhandling *Mellan nation och omvärld: Debatt i Sverige om vetenskapens organisering och finansiering samt dess internationella och nationella aspekter under 1900-talets första hälft* (2010) behandlade svenska vetenskapliga förbindelser i skuggan av de båda världskrigen. Han forskar för närvarande om värnpliktsvägrarrörelsen i Sverige mellan 1965-1991 samt Sveriges förhållande till Unesco vid tiden för Sveriges inträde 1950. Brissman medverkade också i *M&STE* nr 2 (2016), med en artikel om fredspolitik i sångtexter.

Johan Söderman är oavlönad docent i musikpedagogik vid konstnärliga fakulteten vid Lunds universitet och disputerade 2007 med avhandlingen *Rap(p) i kåften. Hip-hopmusikers konstnärliga och pedagogiska strategier*. Söderman är anställd som biträdande lektor i barn- och ungdomsvetenskap vid Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande vid Göteborgs universitet. Forskningsområden som intresserar Söderman är folkbildning, sociala rörelser/folkrörelser, musiksociologi, aspekter av icke-formellt lärande. Han spelar gitarr i bandet *Peking Punk* och är även styrelseledamot i Folkbildningsrådet.